

גיליון ספטמבר 2011

חדשות כלכלה וסחר חוץ בשיתוף Euler Hermes

בססח הינה מבטח האשראי המוביל בישראל עם ביטוחי מכירות בהיקף שנתי של כ-14 מיליארדי דולר, בעסקאות סחר חוץ ב-115 מדינות ובשוק המקומי. ביטוח בססח מקנה לייצאנים ולספקים בשוק המקומי הגנה מפני אי תשלום החובות על ידי הלקוחות, ושירותים משלימים כמו: תכניות מימון על בסיס ביטוח האשראי ("ניכיון חייבים"), ביטוח עלויות ייצור, ביטוח מקדמות לספקים וערבויות ביצוע מסוגים שונים. בעלי החברה בחלוקה שווה הינם "EULER HERMES" (מבטח האשראי הגדול בעולם), "הראל השקעות בביטוח ופיננסים" ו"ביטוח חקלאי".

טורקיה – המשבר עם ישראל וצרות אחרות

החשש מניתוק היחסים הכלכליים עם ישראל מעלה מחדש על סדר היום את שאלת מצבו של המשק הטורקי. מעבר למשבר הפוליטי עם ישראל, מתמודד המשק הטורקי עם אתגרים כלכליים שיש בהם להשפיע על חברות ישראליות הסוחרות עם טורקיה. על אף עליית דירוג האשראי של המדינה לרמה של BBB-, ע"י חברת הדירוג S&P, העלתה "EULER HERMES", מבטח האשראי הגדול בעולם, את רמת הסיכון של טורקיה לטווח קצר לרמת סיכון גבוהה (High). הסיבה המרכזית לשינוי הם הסיכונים לטווח קצר הנובעים מהתחזיות להאטה בצמיחה (6.5% ב-2011 ו-4% בלבד ב-2012) ותלות גבוהה בתנועות הון מחוץ למדינה למימון חוב פנימי גבוה, בעיקר למגזר הפרטי.

המשבר הפוליטי עם ישראל

היקף הסחר (ייבוא וייצוא ללא יהלומים) בין שתי המדינות הסתכם בשנת 2010 בכ- 3.1 מיליארד דולרים. הענף החשוף ביותר לייצוא טורקיה הינו ענף הכימיקלים וזיקוק הנפט. בשנת 2010 היווה ייצוא הכימיקלים וזיקוקי הנפט לטורקיה כ-10% מסך הייצוא הענפי הכולל של ישראל, והסתכם בכ-780 מיליון דולרים. ענפים מרכזיים נוספים בסחר עם טורקיה הם ייצוא המתכות ומוצרי הנייר והקרטון, המסתכמים בעוד עשרות מיליוני דולרים.

ארדואן עוזב את הבמה לאחר עימות עם פרס, בכנס דאבוס 2009

משיחות עם יצואנים שערך מכון הייצוא, עולה כי אנשי עסקים טורקיים מעוניינים בהמשך הקשרים המסחריים עם ישראל ומצביעים על חשיבותה לכלכלה הטורקית. לפי שעה המשבר מתבטא בביטול עסקאות ממשלתיות (בעיקר בתחום הביטחוני), אך במידה והמשבר ימשיך להסלים יתכן והסנקציות הכלכליות יורחבו או שהציבור

הטורקי ילך בעקבות ממשלתו ויתחיל לנתק את הקשרים על בסיס פרטי. היקף החובות של לקוחות טורקים ליצואנים ישראלים עומד, לפי בדיקת בססח על למעלה מ-350 מיליון דולר. להערכת בססח, למרות שעד היום לא היה ביטוי למתיחות בין המדינות בהיקף הסחר ובמוסר התשלומים של הלקוחות בטורקיה, הרי החמרת המשבר עד כדי ניתוק היחסים מצד טורקיה, עלול להתבטא גם באי תשלום חלק מהחובות ליצואנים ישראלים. עם זאת יצוין כי אי תשלום חובות ליצואנים ישראלים בשל מדיניות ממשלת טורקיה יחשב "אירוע פוליטי" שמכוסה במסגרת ביטוח סיכוני סחר חוץ.

[לכתבה המלאה בגלובס.](#)

יציבות כלכלית – חוב ברמה מסוכנת למגזר הפרטי

טורקיה הצליחה לעבור בשלום את משבר 2008 הודות להרחבה פניסקאלית וצמצום מוניטארי, ללא צורך בהתערבות קרן המטבע העולמית. השיפור המתמשך בכלכלה הטורקית, והיציבות המערכת הבנקאית הביאו לאחרונה את חברת הדירוג S&P להעלות את דירוד האשראי של המדינה לרמה של BBB-. לצד החובה יש לציין כי בשנה האחרונה סובלת טורקיה מאי יציבות כלכלית ברמה חריגה. החוב הפנימי, בעיקר למגזר הפרטי, תפח למימדים גבוהים במיוחד. חלק גדול מהחוב לטווח הקצר מומן ע"י השקעות זרות לטווח קצר. יתרות המט"ח של טורקיה מכסות כיום רק כשני שלישים מהחזרי החוב החיצוניים ב-2012, כך שכל זעזוע בתנועות הון הזרות לטווח קצר מכל סיבה שהיא, עלול להביא למשבר מערכתי מידי. תלות זו בזרימת הון זר, גורמת לכלכלה הטורקית להיות רגישה מאוד לזעזועים כלכליים ופוליטיים חיצוניים.

ECONOMIC STRUCTURE

Country Profile

Capital city:	Ankara
Population:	75.705 mn (2010)
GDP:	USD 736733 mn (2010)
Currency:	Turkish lira (TRY)
Form of state:	Republican parliamentary democracy
Head of government:	Prime Minister Recep Tayyip ERDOGAN (since March 2003)
Next elections:	Presidential: 2014 / Legislative: 2015

Major Industries (% of GDP at market prices, 2009)

Services	52.4%
Industry	35.5%
Construction	4.1%
Agriculture	12.0%

Global Assumptions

	2010	2011
Real GDP grth (% yr/yr)	3.3	2.9
Inflation (% av) *	1.2	1.4
Dated Brent (USD/b)	80	115
* Major economies		

Main Exports (% of total, 2010)

Machinery & equipment	14.8%
Motor vehicles	12.1%
Iron & steel, articles thereof	12.0%
Textiles & clothing	9.7%

Main Imports (% of total, 2010)

Mineral fuels & oil	20.7%
Machinery & equipment	19.3%
Iron & steel, articles thereof	9.7%
Motor vehicles	7.2%

Lead Export Markets (% of total exports, 2010)

EU-27	46.2%
Germany	10.1%
UK	6.3%
Iraq	5.3%
Russia	4.1%

Lead Import Markets (% of total imports, 2010)

EU-27	38.9%
Germany	9.5%
Russia	11.6%
China	9.3%
USA	6.6%

Basic indicators

Selected economic indicators	2008	2009	2010	2011f	2012f
Nominal GDP (USD mn)	731,180	614,554	736,733	739,172	803,073
Population (mn)	73.91	74.82	75.71	76.60	77.51
GDP per capita (USD)	9,892	8,214	9,732	9,649	10,360
Real GDP growth (% yr/yr)	0.7	-4.8	8.9	6.5	4.0
Inflation (% eop)	10.1	6.5	6.4	6.0	5.9
Fiscal balance (% of GDP)	-2.5	-5.8	-3.6	-2.8	-3.0
Government debt (% of GDP)	39.5	45.4	42.3	42.0	40.0
Current account balance (% of GDP)	-5.7	-2.3	-6.5	-11.8	-8.1
External debt/GDP (%)	38.3	43.7	39.3	44.6	43.6
External debt/Exports of goods & services (%)	159.4	187.6	186.8	184.4	177.8
Debt-service ratio (%)	35.4	45.2	39.6	36.6	24.0
Foreign exchange reserves (USD mn)	70,231	69,178	79,046	80,000	85,000
Import cover (months)	4.0	5.5	4.8	3.7	4.0
Exchange rate assumption, TRY:USD (av)	1.30	1.55	1.50	1.68	1.70
Exchange rate assumption, TRY:EUR (av)	1.91	2.16	2.00	2.35	2.30

f: CRU central forecast

Sources: National sources, IMF, World Bank, ECB, IHS Global Insight, Euler Hermes Economic Studies

יציבות פוליטית – חשיבות גיאואסטרטגית כתעודת ביטחון

ממשלת ארדואן הובילה בהצלחה את הרפורמות הכלכליות והפוליטיות אשר הותוותה לה ע"י קרן המטבע האירופאית כתנאי מקדים להצטרפותה לאיחוד האירופאי. בחודש יוני השנה זכתה מפלגתו של ארדואן (AKP) בניצחון סוחף של 326 מושבים מתוך 550 מושבי הפרלמנט הטורקי. ניצחון זה, השלישי במספר מאז עלתה לשלטון ב-2002 הבטיח לה רוב

בפרלמנט אך לא את היכולת לשנות לבדה את החוקה בכיוון הדרישות של האיחוד האירופאי. לפי שעה נראה שלטונה של מפלגת AKP יציב, כאשר המתחים הפוליטיים העיקריים מוסיפים להיות המתח בין המוסדות החילוניים (הצבא והרשות השופטת) לבין הפרלמנט והממשלה הנשלטים ע"י מפלגה בעלת שורשים דתיים-אסלאמיים. מתח נוסף טמון במאבק המתמשך בכורדים הדורשים עצמאות. יחסיה הבינ"ל של טורקיה המושפעים לא אחת מהמתחים הפנימיים. המו"מ להצטרפותה של טורקיה תקוע עקב אי מילוי של דרישות האיחוד ביחס לפתיחת הנתיבי תעבורה לקפריסין (היוונית) ורפורמות דמוקרטיות שונות כמו חופש עיתונות. עם זאת, יחסיה עם ארה"ב אשר התחזקו בתקופתו של אובמה, חברותה בנאט"ו וחשיבותה הגיאוגרפית, מבטיחים לה, מניסיון העבר, סיוע בינ"ל בעת משבר פיננסי.

חוזקות וחולשות במסחר עם טורקיה

חוזקות:

- חשיבותה הגאואסטרטגית הגבוהה העניקה לה בעבר הגנה ותמיכה בינ"ל כאשר נקלעה למשברים פיננסיים.
- סביבה עסקית חזקה.
- מערכת בנקאות איתנה.

חולשות וסיכונים:

- הרחבת הסנקציות הכלכליות על ישראל גם לחברות פרטיות ו/או חרם מצד הציבור הטורקי על חברות ומוצרים מישראל.
- היסטוריה של אי יציבות בזירה הכלכלית, הפוליטית וביחסי החוץ.
- היעדר מחויבות להידוק פיסקאלי.
- עליית החוב למגזר הפרטי תוך הסתמכות על תנועות הון לטווח קצר של משקיעים זרים.
- הפסקת תנועות ההון מכל סיבה שהיא עלולה לפגוע במימון הון חוזר לחברות טורקיות.
- שער המט"ח רגיש מאוד לזעזועים פוליטיים וחיצוניים - תנודות בשערי החליפין.

מסמך זה נבנה ע"י [עולמות תוכן](#)